

Dr. Dinko Pac:

Nesmotrna gospodarska politika*V gospodarstvu potrebujemo miru in stalnosti*

Cvetoča izvozna trgovina je za vsako državo nujna potreba. Dohodek iz nje ima največjo vlogo pri tako imenovani plačilni bilanci, od katere je odvisno redno finančno poslovanje države in s tem njeno celokupno gospodarstvo.

Pri nas pa ima izvoz še drugo, prav tako važno nalogo. Kot eminentno agrarna dežela imamo vsako leto zemeljskih produktov na razpolago mnogo več, kot jih moremo sami konsumirati. Zadnja leta tega blaga skoro nismo mogli izvažati, deloma, ker so bile letine tudi drugod dobre, deloma, ker so naši sosedje skušali s forsiranim intenzivnim obdelovanjem zemlje zvišati lastno produkcijo, deloma pa, ker so ovirali uvoz iz naše države in krili svoje primanjkljaje drugod, ne pa pri nas. K temu so prišle še sankcije napram Italiji, ki so skoro za celo leto dni popolnoma zadušile izvoz iz Slovenije, ki je v prvi vrsti navezana na to soseda.

Zemeljski pridelki niso imeli vsled tega nobene cene, kmet pa nobenega denarja. Če pa nima denarja kmet, ga tudi nima obrtnik, ne trgovec. Splošno obubožanje je nujna posledica.

Položaj se je letos izboljšal v toliko, da se je obnovila trgovina z Italijo, da svetovna letina ni tako dobra in da smo tudi našli nekaj novih tržišč. Dana je tedaj možnost, da obnovimo svojo izvožno trgovino.

Danes ta posel ni lahek. Izvoznik se mora boriti vedno s težavami, ki ga lahko kar naenkrat gospodarsko uničijo. Negotovost v mednarodnem položaju, stalno ogrožanje miru, valovanje cen, riziko valutnih izgub, nevarnost pri prevozu, vse to ograža posle in otežuje trgovino.

Kalkulacija je zelo težka in kljub največji previdnosti izpodleti marsikomu. Ravno v Sloveniji je propadlo mnogo uglednih in velikih tvrdk vsled takih nesreč.

Tega rizika odstraniti ne moremo. Radi tega bi upravičeno računali, da bomo vsaj doma šli izvoznikom na roke ter jih podpirali v njihovem delu. Kaj še!

Vzemimo les. Kakor hitro se je izvoz na našo srečo zopet začel in so bile sklenjene dobavne pogodbe z inozemstvom, je bila tovarnina za vsak kubični meter prav izdatno povišana. Posledica je, da trpi izgubo pri že nabavljenem blagu trgovec, pri lesu pa, ki ni še kupljen, — in to je večina —, kmet, ki mora za diferenco popustiti na ceni.

Prav isto se je zgodilo pri živini, pri konjih in prešičih. Naenkrat so prišle nove takse, tako izdatne in občutljive, da jih marsikatero blago ni preneslo in da se je moralo že naloženo blago iztovoriti. Jasno je, da bo v bodoče nosil kmet tudi to breme, v kolikor bo izvoz še mogoč.

Ta sistem se ne da opravičiti niti s fiskalnimi razlogi. Če kdo hoče obdavčiti dobiček pri izvozu, ga lahko pri odmeri pridobnine, ki je pri nas že itak skoro dobila značaj dohodnine. Davčna oblast ve za vsak vagon, ki se naloži in ima sigurno podlago za obdavčenje. Zato so taka nemila presenečenja res čisto odveč, zlasti ker pridejo k temu še vedno in pri vsakem izvozu težkoče pri obračunavanju deviz, pri katerem se vedno okoristi Narodna banka na račun trgovca.

V gospodarstvu potrebujemo miru in stalnosti. Vsako presenečenje samo škoduje. Nestabilnost valute, negotovost prevoznih stroškov, davščin, taks, deviznih predpisov, vse to onemogoča redno poslovanje in ogroža gospodarsko obstojnost posameznikov, škoduje pa celokupnemu narodnemu gospodarstvu. Situacija danes je itak ni rožnata. Čemu si jo otežujemo sami in skačemo lastnemu gospodarstvu v hrbet?

Dolžnost naša bi bila, da olajšamo izvoz, kjer le moremo: da že v naprej pripravimo zanj ugodna tla in sigurno podlago. Ali bi ne bila dolžnost smotrne gospodarske politike, da n. pr. že v naprej misli na to, kako spraviti letošnji ogromni pridelek jabolk na tuja tržišča, namesto, da se o tem razmišlja šele sedaj, ko je ugodni čas zamujen. Naš kmet je tako samo pri jabolkih izgubil sto milijonov dinarjev, katere bi bil res krvavo potreboval.

Dr. M. Korun:

Politika Hrvatov*Načelna politika v načelnih življenjskih vprašanjih je najbolj aktivistična*

Z vseh strani očitajo politiki Hrvatov — s čemur mislimo politiko bivše HSS z dr. Mačkom na čelu —, da je preveč pasivna in da je celo za Hrvate škodljiva. Ta očitke sliši dr. Maček ne le od svojih domačih nasprotnikov — in teh ni malo, čeprav nimajo ljudstva za seboj —, temveč tudi od mnogih Slovencev in Srbov.

Ker se vrti vsa naša notranja politika okrog hrvaškega vprašanja, je pač vredno in tudi — poučno, če pogledamo politiko Hrvatov pod vidikom iznešenega očitka.

Očividno je, da se očitke pasivnosti ne more nanašati na delo vodstva HSS v stranki sami. Na tem poprišču vidimo — nasprotno — izredno aktivnost, ki se je pokazala ne le pri zadnjih občinskih volitvah, pri volitvah v kmetijske zbornice in v organiziranem nastopanju mandatarjev bivše HSS v vseh javnih zastopih, temveč tudi na gospodarskem polju (Gospodarska Sloga), v organizaciji somišljenikov med delavci, akciji za pobijanje nepismenosti, da ne govorimo o drugih pojavih smotrne vod-

stva politike HSS. Nobena druga politična stranka ali skupina v državi nima toliko in tako dobro obiskanih shodov in konferenc, kakor ravno bivša HSS.

Očitek pasivnosti se torej zamore nanašati samo na politiko Hrvatov v odnosu napram državi in drugim političnim skupinam.

Tu se misli na dve stvari: da se vodstvo HSS ne izjavlja o svojih zahtevah in da odklanja sodelovanje z drugimi političnimi skupinami, dokler ne najde načelnega sporazuma z njimi o bodoči notranji ureditvi države ali vsaj o postopku za njeno uvedbo in dokler ni garancij, da ne bodo Hrvati «zopet izigrani», kakor trdijo, da so že bili.

Res je, da bivša HSS doslej še ni objavila svojih narodno-političnih zahtev v podrobnostih, niti — kakor se to pravi — maksimalnih, niti minimalnih. Če pustimo ob strani vprašanje, če je to mogla storiti, vendar vemo vsi, kaj zahteva bivša HSS v bistvu za Hrvate. V ostalem pa: tudi druge najpomembnejše politične skupine v državi molče glede vprašanja, kako si predstavljajo bodočo notranjo ureditev države.

Očitek v tej smeri velja torej za vse, ne samo za bivšo HSS. Pri vseh prevladujejo taktični oziri. Tega gotovo ne bi bilo, če bi živeli v normalnih političnih razmerah.

Končno odklanja bivša HSS oportunistično politiko. V njeni zahtevi: najprej načelni sporazum in garancije za izvedbo, vidimo jedro očitka pasivnosti njeni politiki. Mnenja smo, da taka politika ni pasivna, nego je načelna. Vrišč je zato, ker nas je oportunistično zadržanje naših političnih strank tako pokvarilo, da istovetimo oportunistično politiko z aktivistično.

Mnenja pa smo, da je načelna politika v načelnih življenjskih vprašanjih najbolj aktivistična.

Pod tem vidikom politika vodstva HSS ni pasivna. Zeleli bi, da bi tudi pri nas Slovencev bilo več take «pasivne» politike.

V. T., Ljubljana:

Naše ženstvo v javnem življenju*Misli ob kulturnem in novinarskem udejstevanju slovenske žene*

I.

V kratkem presledku je slovenska žena dvakrat opozorila našo javnost — ki pa se za to seveda ni utegnila zanimati — na plodove svojega dela na našem kulturnem polju. Prvič z razstavo slovenske ženske knjige, sedaj pa ponovno na razstavi slovenskega novinarstva. Prvo prireditev je naša javnost bojkotirala, na drugi je bil slovenski ženi odmerjen zelo skromen prostor, kajti skromno je doslej tudi delo naših žena na področju javnega udejstevovanja. Res, malo jih je, ki so delale v javnem življenju, vendar je delo nekaterih izmed njih izzorelo v polnovreden sad, ki pa je še vedno ali podcenjevan, ali pa sploh neocenjen. Naj omenim samo primer Zofke Kvedrove.

Slovenska žena si je mukoma utirala pot na polje javnega dela. Zasmeh in pomilovalni pogledi, nestvarna kritika in odrivanje so spremljali prva prizade-

Sporazum s Hrvati dosežen*Celokupna Združena opozicija bo v bodoče vodila enotno politiko kot mogočen enoten političen blok*

Kljub namernemu, dolgotrajnemu zanikanju so sedaj morali tudi najhujši nasprotniki Združene opozicije priznati, da je v našem političnem življenju nastopila dolgo pričakovana doba izredne aktivnosti, v kateri prvačita srbski in hrvaški del Združene opozicije. Ta živahna delavnost nosi na svojem površju viden cilj, da se vse sile, ki stoje na svojem znanem stališču posebnih narodnih individualnosti, zberejo in najdejo v skupni tesni fronti in tako stopijo kot močna celota v našo politično areno, v kateri morajo čimprej uspešno dokončati svojo akcijo v okviru ne le narodnih, temveč tudi državnih interesov.

Zagrebski del Združene opozicije, tako imenovana bivša KDK, v svojem tisku dosledno poudarja, da mora svoječasni zemljoradniški predlog služiti kot podlaga za sporazum med vsemi prizadetimi opozicijskimi skupinami. Treba pa je seveda to podlago primerno izpopolniti, kakor se je pač pokazala potreba v zadnjih tednih. Tega izpopolnjevanja so se lotili vodilni politiki vseh strank in skupin, ki sodelujejo v srbskem delu Združene opozicije. Že nekaj dni so ti voditelji zborovali v Beogradu in premišljeno z vsjo resnostjo in zavestjo velike odgovornosti pred narodom in zgodovino, pretresali vse važne okolnosti in podrobnosti, ki so se pokazale v zvezi s tem sporazumom in s pravilno ter definitivno ureditvijo še vedno perečega hrvaškega vprašanja. Veliko razumevanje za stvar se je pokazalo zlasti na strani Davidovičevih demokratov, o katerih so politični nasprotniki že dalje časa govorili in natolcevali, da sploh ne boje ničesar slišati o kakem dogovarjanju z g. dr. Mačkom.

Pred dnevi so se, kakor že rečeno, v Beogradu sestali h končnim posvetovanjem v imenu demo-

kratov gg. Ljuba Davidović, Milan Grol in Boža Vlajić, v imenu radikalov gg. Miša Trifunović, dr. Lazar Marković in Miloš Bobić in za zemljoradnike gg. Joca Jovanović, dr. Gavrilović in dr. Čubriović. Po daljših razgovorih, ki jih je vsa jugoslovanska javnost spremljala s skrajno napetim zanimanjem in pričakovanjem, je bil med predstavniki vseh omenjenih opozicijskih skupin, ki tvorijo beograjski del Združene opozicije, dosežen popoln sporazum glede enotnih predlogov zagrebskemu delu opozicije za skupen, solidaren nastop v našem političnem in državnem življenju.

Ta predlog je odnesla posebna delegacija, ki so jo tvorili gg. dr. Lazar Marković, Vlajić in dr. Gavrilović, v Zagreb g. dr. Mačku, ki je še pred njihovo prihodom v Zagreb izjavil, da bo delegate srbskih opozicionalcev prav rad sprejel in se z njimi podrobno, če le mogoče tudi odločilno razgovoril o predlogih in o skupnem nastopu celotne Združene opozicije. Težišče reševanja teh, nedvomno najakutnejših jugoslovanskih političnih in državnih vprašanj se je torej preneslo končno na ona tla, kjer je vzkliko iz vsenarodne duše in iz neogibne potrebe jedro celotnega problema: hrvaško vprašanje.

Kakor je bilo pričakovati, je g. dr. Maček po razgovoru z zastopniki beograjskega dela Združene opozicije pristal na načelni sporazum za skupno akcijo obeh delov Združene opozicije v našem političnem in javnem življenju. Tako je bilo dolgotrajno, pa zato temeljito delo kronano s sijajnim uspehom, ki prinaša Jugoslaviji in vsemu njenemu prebivalstvu lepše dni srečnejše bodočnosti in splošnega zadovoljstva.

politično brezpravnemu. Le močne, uporne nature so mogle prenesti ta boj z okolico, tradicijo in javnim mnenjem ter se posvetiti poklicu, v katerega jih je gnala notranja sila in življenjska nujnost.

Slovenska žena je že po naravi skromna in umaknjena. Poleg tega še živi v razmerah, ki to njeno pasivnost in mlačnost še pospešujejo. Drugi narodi so ženo pritegovali h kulturnemu in socialnemu delu že v preteklem stoletju, pri nas so veseli, da se žena ne udejstvuje. Naš preprosti človek sicer vé ceni ženo in njeno delo, saj pravi tudi narodni pregovor, da «žena hiši tri vogle podpira». Polinteligent in — žal tudi — inteligent pa gleda v ženi le gospodinjo ali služkinjo, ki mu služi za udobnost, ali pa dekoracijo in igračico — kakršna je pač socialni in gnotni možev položaj. Spoštovanja se naši ženi izkazuje bore malo. Kakor hitro pa stopi žena možu ramo ob ramo kot tovarišica in sodelavka, vidi v njej le konkurentko v borbi za vsakdanji kruh, jo brezobzirno odrija in, kjer si ne more več pomagati drugače, — jo smeši.

Demokracija je jamstvo miru

**Globoke besede predsednika Masaryka
o demokraciji in poslanstvu človeštva**

V svojih razgovorih z znanim češkim pisateljem dr. Karlom Čapkem, ki so bili objavljeni v posebnih knjigah, je dejal pokojni predsednik dr. Masaryk o demokraciji med drugim tudi sledeče:

«Svoj razlog za demokracijo imam v veri v človeka, v njegovo duhovnost in neumrjočo dušo. To je ona prava enakost. Večno večnemu ne more biti ravnodušno, večno večnega ne more zlorabljati, ga ne more izkoriščati in nasilno nadvladovati. Etično je demokracija obražložena kot politično uresničenje ljubezni do bližnjega.

Demokracijo sprejemam obenem z gospodarskimi in materialnimi posledicami, vendar jo zasnavljam na ljubezni — na ljubezni in pravičnosti, ki je matematika ljubezni ter na prepričanju, da na svetu moramo podpirati uresničevanje božjega reda.

Vsa razumna in poštena politika je izvajanje in utrjevanje humanosti. Politiko, kakor sploh vse, kar delamo, moramo dosledno podrejevati etičnim zakonom. Politika, kakor tudi vse življenje posameznika in družbe se ne da razumovati drugače, kakor v luči večnosti.

Po mojem izviru nesmrtnost iz bogastva in vrednosti človeškega življenja. Človek sam sebi, človek človeku je vrednejši kot duhovno bitje. Eksistenca duš je prava podlaga, pravi temelj demokracije; večno večnemu ne more biti ravnodušno, nesmrtni je enak nesmrtnemu.

Človek ima napram človeku prirojeno ljubezen, simpatijo, občutek druželjubja in humanosti; ta občutek je opravičen sam v sebi, ne more in ne mora se dokazovati, ni ga treba razlagati, ker enostavno obstoja. Ljubezen do bližnjega je v načrtu sveta, človeška družba temelji na ljubezni; toda ljubezen se mora vtelesiti v delu, v sodelovanju, v ustvarjanju in tako tudi v izpolnjevanju danega nam sveta. Vsako sodelovanje, tudi med ljudmi, obsega svobodo in podrejenost, iniciativo in vezanost. Mi smo poleg Boga in pod Bogom avtonomna bitja; imamo pravico iniciative in s tem nosimo tudi odgovornost. Odtod izvira dolžnost aktivizma in truda, odloč-

nosti in hrabrosti. Svoboda je enako težka, kakor dolžnost.

Demokracija ni le državna forma, ni le ono, kar je napisano v ustavi; demokracija je življenjski nazor, ki leži v zaupanju v ljudi, v humanost in človečanstvo. Ni pa zaupanja brez ljubezni in ne ljubezni brez zaupanja. Demokracija je razgovor enakih med enakimi, razmišljanje svobodnih državljanov pred vso javnostjo; mogoča pa je le tam, kjer ljudje drug drugemu zaupajo in le pošteno iščejo resnico. Beseda «parlament» je krasen pojem, toda treba ga je vtelesiti.

Rekel sem: enakih med enakimi! Vem, da ljudje niso enaki. Nikjer na zemlji, ne v ljudeh, ne v narodi ni enakosti in vlada različnost. Ta prirodna različnost pa se mora urediti s pravilno razdelitvijo dela hierarhijske funkcij: organizacija ljudi ni mogoča brez višjih in podrejenih, toda ne sme to biti organizacija privilegijev in le aristokratskega gospodarstva, temveč vzajemna služba. Demokracija potrebuje voditelje, ne pa gospodarje. Aristokratizem pravi: «Jaz sem gospod — ti si sluga in suženj!» Demokracija pa pravi: «Jaz sem gospod — ti si gospod!»

Demokracijski ideal ni le političen, temveč tudi socijalen in gospodarski. Demokracija v socijalnem pogledu pomeni uničenje bede, ki človeka ponižuje; v demokraciji se ne sme dovoljevati, da bi posamezniki ali posamezni stanovi izkoriščali svoje sodržavljane — v demokraciji človek človeku ne sme biti sredstvo.

Demokracija ni nejasna in mistična kolektivnost; demokracija je individualistična in vsak državljan sme reči: «Država sem tudi jaz!» Vsak državljan ima pravico iniciative; kar hoče in dela, zavisí od njegovega razuma in od njegove moralne kvalitete.

Moderna demokracija obstoja komaj poldrugo stoletje; demokracija je šele v začetku, še ni dogotovljena in se šele razvija. Zato moramo imeti potrpljenje. Demokracije pa niso dovršene zato, ker tudi državljanji še niso dovršeni in popolni. Kakršen gospodar, tak je tudi sluga!

Demokracija je edino in najboljšo jamstvo miru!»

Domači pomenki

**Odkritje spomenika
Simonu Gregorčiču**

nekaterim gospodom ni bilo po volji. Ni jim povsede ne trg, na katerem stoji, ne spomenik sam, ne udeležba, predvsem pa ne to, da je vso akcijo vodilo društvo «Soča», čes: Gregorčiču bi moral postaviti spomenik ves slovenski narod, tisti narod, ki postavlja spomenike brez samoljublja in ljubosumja.

K temu samo skromno pripombo. Od Gregorčičeve smrti je poteklo baš 31 let! Ni se našel nihče, ki bi bil akcijo za postavitev spomenika poživil in pospešil. Če je to storila «Soča», je imela najmanj toliko legitimacije, kakor je imajo različni akcijski in pripravljalni odbori križem domovine, ki postavljajo križe, spominske plošče in nagrobne spomenike slavnim in neslavnim možem.

Povabljen je bil k sodelovanju ves narod. Če en del ni hotel sodelovati, je samo pokazal, da živi še vedno v miselnosti, kakor jo je pokazal leta 1882. «Slovenec», ki je S. Gregorčiča ljuto napadal. Zato je umljivo, da tudi sedaj ne on, ne njegova žlahta niso do dneva odkritja prinesli o vsej akciji nobene novice.

Kar pa tiče prostora in spomenika samega, naj gospodje raje molče.

Čeprav ne stoji tam, kjer je želela «Soča», je vendar zadovoljna z načrtom in prostorom, odkazanim ji od mestne občine. Gospod arhitekt Plečnik pa, ki je zasnovatelj spomenika in v tej obliki, je prevelik umetnik in ima preveč zaslug za naše mesto, da bi ga mogli zadeti očitki, ki so pisani le zato, da bi bila nad vse častno uspeša svečanost, katere se je po «Slovencu» udeležilo ogromno ljudstva, vsaj nekoliko umazana s cestnim blatom.

Ali Ivo, ali Jovo?

Znano nezakonsko dete «Slovenca» razpravlja o tem vprašanju. Zdi se mu, da ime Ivo ni dovolj slovensko, čes pravovrsten Slovenec je samo Janez in nič drugega. Tisti pa, ki je jugoslovenskega mišljenja, naj se podpisuje Jovo. Pametna in lepa misel! Tako bomo že po imenih lahko spoznali politično prepričanje vsakega posameznika. Kdor je «slovenski fant», bo v bodoče samo Jožef, naprednjaki bodo Joškoti, kdor bo J. R. Z. v Sarajevu, bo Jusuf, v Zagrebu Josif, a v Beogradu Joso. Samo, ali se bo to dalo dosledno izpeljati? Modernizacija napreduje v vseh političnih skupinah in Katre iz Dobrunj postajajo Kiti, Tončke iz Zg. Kašlja pa Mije.

Tudi napredek

Ni še dolgo od tega, kar je «Slovenec» pisal samo z velikim zanimanjem o narodnih damah. Pisal je vedno tako, da je čisto razburil javnost. V zadnjem času pa piše «Slovenec» z velikim spoštovanjem o narodnih damah, ki nastopajo ob raznih prilikah, odlične z zlatom in briljanti. Mi ne bomo plačevali milo za drago in se le veselimo, če je Kurenčkova Neža stopila v ozadje.

Zavajanje kmeta

V Savinjski dolini je hmeljska kupčija v polnem razvoju. Naši kmetje so računali letos na zelo visoke cene, din 50—60, to pa zaradi tega, ker so jim osrečevalci ljudstva, zbrani okrog «Hmeljarske zadruge», obetali take cene, češ da bo že poskrbljeno, da bo zadruga intervenirala pri nakupih v korist kmeta. Razočaranje je sedaj veliko, ker je cena povprečno din 18—20, o intervencijah pa ni ne duha, ne sluha.

Zanimiva občinska seja v Kranju

Dne 9. t. m. se je v občinskem odboru razpravljalo o tem, ali občinski odbor umakne svoječasno vloženo pritožbo na upravno sodišče, ki jo je vložil prejšnji občinski odbor proti svoji razrešitvi. Proti temu so se postavili z vso odločnostjo občinski svetovalci podžupan Košnik, Colnar in Krč, češ da je zaradi objektivne presoje cele zadeve potrebno, da svojo sodbo izreče upravno sodišče. Razlogi niso pomagali: s 15 glasovi je bilo sklenjeno, da se pritožba umakne. Značilno je, da sta za ta predlog glasovala tudi gg. Fok in Holchaker.

Mi bi k temu dodali še to: Pritožbo je vložil občinski odbor, ki je bil razrešen. Na podlagi razrešitve novoizvoljeni odbor po našem mišljenju sploh ni upravičen, umikati pritožbo, ki so jo vložili drugi, kajti v svoji časti prizadet in krivično obsojen je bil prvi, ne pa novi občinski odbor, ki nima s pritožbo ničesar opraviti. Sklep je pa tudi sam na sebi politična nedostojnost, ker ima jasen namen, onemogočiti svojemu nasprotniku obrambo.

Mariborska „Neodvisnost“

piše: «Ali bodo voditelji v zadnjem trenutku spoznali veliko nevarnost, ki nam preti, da bodo lahko zatrli malenkostna osebna nasprotja in se popolnoma vdali volji ljudstva, ki noče diktature, noče fašizma, noče vojne in ki se hoče enotno boriti proti vsemu zlu? V ljudskih množicah raste volja za boj, ljudstvo hoče svobodo govora, svobodo tiska s svobodo združevanja, ljudstvo hoče demokratskih svobod, ker ve, da so le te demokratske svobode tista tla, na katerih je mogoče izbojevati srečnejšo bodočnost delavcu in kmetu, trgovcu in obrtniku ter svoboden razvoj vsem narodom, ki se danes ne morejo izživljati po svojih sposobnostih.

Ljudstvo ne zbira grenkih izkušenj zato, da nanje pozablja, temveč zato, da se iz njih uči. Zato nas mora nauk, ki smo ga preizkusili na lastni koži pred desetimi leti, strniti v eno samo mogočno vrsto v boju za svobodo, demokracijo in kruh!»

Poglavje o zaletelosti

Zadnji «Domoljub» se je razpisal pod debelim naslovom «Sami smo krivi» o celi vrsti neodpustljivih in nepopravljivih napak ter grehov, ki jih očita sebi in svojim vernim pristašem. Ko si tako temeljito izprašuje kosmato vest in ozema svoj umazani politični kožuh, priznava tudi tele grehe in se obupano trka na prsi: «Tu in tam se zaletimo in z odločnimi resolucijami zahtevamo za krščanske otroke krščansko delujoče vzgojitelje. Koliko pa smo storili za dober učiteljski naraščaj? Kako smo skrbeli za učiteljske šole, da bi imele res najboljšo profesorje — učiteljske vzgojitelje i. t. d. Ustava nam sicer jamči brezplačen pouk, vendar pa razne takse in šolnine neizprosno praznijo žep slovenskih (pa menda tudi drugih jugoslovenskih, op. ur.) staršev. K temu pridejo še drage knjige, ki se menjajo tako rekoč vsake kvatre, tako da kmet, delavec, sploh srednji človek svojih, tudi nadarjenih sinov in hčera, v splošnem sploh ne more poslati v srednje šole.» — To je vse resnica.

Poslanski kandidati

in obširna razmišljanja o njihovem pravem poslanstvu v narodni skupščini že precej časa begajo domoljubne brave «Domoljubovih» predalov. Vsaka številka jim zanesljivo posveča po nekaj gostoljubnih kolon, pa čeprav jih dobijo pri tem sedanji poslanci, ki tvorijo cvet slovenske JRZ v daljnem Beogradu, nekaj brez krščanskega usmiljenja po zobeh. Tako si je zadnji «Domoljub» na račun svojih prvoboriteljev, izvoljenih na «nacionalni» in «fašistično-diktatorski» kandidadni listi g. Jeftića, namreč gospodov poslancev dr. Semrova, dr. Vebleta, pa dr. Koceta, dr. Klara, Kersnika, Brenčiča, pa seveda tudi Peva in Benka ter ostalih njihovih vzornih tovarišev-značajev privoščil zopet nekaj precej vročih in neusmiljenih skelečih, ki jih bo le težko požreti, kljub priznani zdravemu kranjskoštajerskemu apetitu. Omenjeno, v službi SLS, JRZ in Katoliške akcije ohripelo tedensko trobilo namreč trobenta takole: «Marsikaj se na svetu lahko razume, a nemogoče je razumeti tiste naše uboge zapeljane delavce in kmete, ki so šli izvoliti neke čisto nesposobne ljudi za svoje zastopnike v tako važno ustanovo, kakor je narodna skupščina. Zlasti zadnji dve narodni skupščini sta nam naravnost šolski primer, kakšnih poslancev bi ne smeli imeti in kakšno škodo lahko utrpí narod, ki pošlje v najvažnejšo ustanovo države ljudi, ki ne spadajo tja.» — Sedaj naj se zgoraj naštetih gospodje poslanci, ki predstavljajo cvet slovenske JRZ v beograjskem poslanskem istoimenskem klubu, vprašajo svoje iskrene prijatelje pri «Domoljubu», kam vendar spadajo. Potni list in vozovnica jim bodo najbrže brezplačno preskrbeli tam...

Za pouk in zabavo

svojih naivnih bravcev prav pridno skrbi ljubljanski tehdnik JRZ in Katoliške akcije. Zadnjič je na pr. napisal tole duhovitost, ki bi ji vsaka pohvala iz naših ust naravnost škodovala: «Kobaležev Jaka je videl, da je postal poslanec Štibalarjev Matevž, da je potegnil vsak mesec skoro deset «jurjev» za to, da se je odpeljal časih zastoj za kak dan v Beograd (ne v Beograd, da ne bo zamenjave, op. ur.) in da sedaj pridno dokupuje nove parcele, prenavlja svojo domačijo in spravlja svoje otroke hitro do dobrega kruha. Pa si misli Kobaležev Jaka: Če je Štibalarjev Matevž lahko za poslanca, zakaj bi pa ne bil jaz? In taki Kobaleževi Jaki rastejo zadnja leta kakor gobe po dežju, v vsaki drugi fari se pojavi vsaj po eden in že sedaj imamo v Sloveniji bodočih «poslancev» par sto, ki se laskajo lahkovernim ljudem, dajejo včasih za kak liter... itd...» — Ker imajo po zatrevanju slovenskega katoliškega tiska v njegovem JRZ taboru večino slovenskega naroda za seboj, fare so pa tudi vse na njihovi strani, je torej «ogromna večina» teh bodočih «poslancev», ki dajejo za litre lahkovernim ljudem, pač pri njih. Da jim ne bo dolgčas, se jim bosta prihodnji teden pridružila še Frtavčkov Gustelj in Kurenčkova Neža, pa bodo vsi skupaj. To bo fletno, tam v Belem gradu...

Uspehi in zasluge

«Slovenec» razpravlja o tem vprašanju.

Vsak kino ni dober

Ko piše o zavoženih in zgrešeni vzgoji slovenske mladine in si krivdo za to naprtuje sam na lastna plečča ter na hrbte svojih političnih očetov, piše «Domoljub» tudi tole: «Tako bi lahko našli mnogo, mnogo okoliščin, ki ovirajo dobro vzgojo mladine. Naj omenimo neredke starše, ki v svoji kratkovidnosti dovolijo otrokom vse, kar ti hočejo. Pustijo jih k opolzkim predstavam v gledališče in kino...» — Povedati je treba, da so tukaj mišljeni le oni kinematografi, ki so v šolskih ali sicer naprednih rokah. Če pa iste filme z očitnim pohujšanjem, vesplošnim poljubovanjem in pomembnim objemanjem vrta n. pr. katoliški kino salezijancev na Kodeljevem tik ob oltarju svoje cerkve v Mladinskem domu, je to vse-kakor Bogu in ljudem dopadljivo vzgojno delo... O opolzkosti potem ni več govora.

Zunanja politika

Kakor je bilo pričakovati, se nasprotstva in strasti v mednarodnih odnosih v zadnjih dneh kljub pospešeni akciji posameznih miroljubnih diplomatov niso pomirile, temveč je nasprotno postalo svetovno ozračje tako težko in zadušljivo, da si tudi največji optimisti ne upajo več računati z dobrim, mirnim izidom. Vojni plameni, ki so objeli ves Pirenejski polotok in pa severno Kitajsko, so zaradi zloglasnega in absolutno škodljivega lažnega «nevmešavanja» v sporne zadeve vojujočih se španskih strank izzvali v mednarodni politiki tako napetost in vročino, da je svetovna oboroževalna veleindustrija še podvojila svojo, že itak preveč forsirano proizvodnjo. Majhni plamenčki novih oboroženih sporov so se prijeli na debelo razsutega smodnika na vseh krajih sveta in zdi se, kakor da gleda celotno človeštvo danes svojo rešitev in ves svoj napredek le še — v topovih, tankih, podmornicah in bojnih letalih. Angel miru je moral zaradi zanemarjanja s strani svojih očetov pobegniti iz «človekoljubne» Zeneve in izgleda, da mu polzi palmova vejica, ta simbol miru in sprave med narodi, kar nehote iz onemoglih ročic.

Konferenca v Nyonu, ki je bila sklicana za vpostavitve pomorske varnosti v Sredozemskem morju, je končala svoje delo in je bil dogovor oziroma sporazum o oboroženem preganjanju piratskih podmornic v Sredozemskem morju podpisan brez sodelovanja Italije in Nemčije. Sporazum določa, da bosta vodili nadzorstvo nad Sredozemskim morjem, izvzemši ožje pomorsko področje prizadetih držav, po medsebojnem sporazumu Francija in Anglija z vsemi svojimi razpoložljivimi pomorskimi bojnimi silami, ki bodo brez nadaljnega potopile vsako podmornico, ki ne bi v celoti spoštovala veljavnih mednarodnih pomorskih določil in pa ki bi napadla kako ladjo, ki ne pripada tej ali oni vojujoči se španski stranki. Italija je bila pri tem sporazumu zaradi svojega trmastega pasivnega stališča potisnjena močno v stran ter ji je izročeno nadzorstvo edinole nad Tirenskim in Jadranskim morjem.

Na kitajsko-japonskih bojiščih se razvijajo besni boji kar naprej brez vsakih vidnejših uspehov za to ali ono stranko. Zdi se, da so Kitajci zaenkrat celo nekoliko na boljšem od Japoncev, ki so pretrpeli zadnje dni naravnost strašne izgube. Sodi se, da bo prva odločitev padla v prihodnjih dneh, ko bo dosegla pričeta japonska ofenziva, v kateri sodeluje že skoro 600.000 mož najelitnejše japonske vojske, svoj višek.

V Evropi je bilo trenutno posvečeno največje zanimanje narodnosocijalističnemu kongresu v Nürnbergu, kjer se je Hitler zopet enkrat precej glasno trkal na prsa in poudarjal pripravljenost Nemčije za vojno z vsakomur, ki ne bi spoštoval njene vsestranske nedotakljivosti, njenih «pravice» in njene časti. Z glasno, nedvoumno besedo je podčrtal nemške zahteve po kolonijah in pa upanje, da bo ta zahteva vsega nemškega naroda kmalu uresničena. Zagotovil je svet, da bo Nemčija prav sigurno izvršila vse naloge, ki si jih je postavila, pa čeprav so velike in težavne. Govorec nemški mladini, pa je Hitler dejal, da je ne čakajo dnevi solnca, temveč dnevi burje in silnih viharjev.

Morda ima prav, toda tem viharjem se potem ne bo mogel izogniti tudi ves ostali svet.

Umrli je „Tatiček“, dr. T. G. Masaryk

Ves slovanski svet je v torek 14. t. m. zjutraj globoko pretresla bridka vest, da je na gradu Lany blizu Prage izdihnil svojo veliko dušo predsednik Osoboditelj Češko-slovaške Republike g. dr. Tomaz Garrigue Masaryk, star 87 let. Čeprav je že nekaj dni ležal na bolniški postelji, je vendar ves češkoslovaški narod, pa tudi mi Jugoslavlani, živo upal na ozdravljenje velikega borca za demokracijo in svobodo vseh Slovanov. Toda črno dejstvo je bilo že zapisano v knjigi Usode in vsa slovanska srca so morala zakrvaveti pod težkim, boleznim udarcem.

Bratski češkoslovaški narod izgublja s «tatičkom» Masarykom res svojega pravega očeta in ustvaritelja svoje velike svobodne domovine, izgublja z njim svojega največjega človeka, kar jih je sploh kdaj imel. Mi Jugoslavlani pa izgubljam z njim največjega, odkritega prijatelja, ki mu po vsem svetu zaman iščemo enakega. In zato v teh težkih trenutkih ne najdemo dovolj in pravih besedi, da bi pravilno izrazili svojo bolečino in žalost; v teh črnih urah morejo govoriti zgolj najgloblji, srčni občutki, ki so nam tako zelo sveti in veliki, da jih moremo vzorediti edinole z onimi, ki so nas navdajali in prešinjali v prežalostnih, katastrofalnih dneh, ko smo spremljali na zadnji poti svojega neprežaljenega Velikega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Rodil se je Tomaz Masaryk 7. marca 1850 v Hodoninu na moravsko-slovaški meji kot sin Slovaka, kočijaža na tamkajšnjih cesarskih veleposestvih in pa matere Moravke. Po končani ljudski šoli je moral zaradi siromašnosti svojih roditeljev opustiti namero, da bi se šolal naprej in je moral zgrabit kot vajenec za težko kovaško kladivo v vaški kovačnici. Vendar je usoda hotela drugače. S pomočjo domačega župnika je nadaljeval svoje šolanje in absolviral gimnazijo ter vseučilišče. S 26. letom je postal doktor in se dve leti pozneje poročil z Američanko Garrigue, katere ime je odtlej nosil tudi sam. Postal je docent na dunajski univerzi in je kmalu tudi plodonosno posegel v politično življenje. Bil je ponovno državni in deželni poslanec in pod njegovim vodstvom in ob njegovem neizmernem smotnem delu je rasla narodna zavest in želja po osvobojenju vsega češkoslovaškega naroda že v onih nevarnih avstrijskih časih. Med svetovno vojno je ob sodelovanju pokojnega generala Štefanika in sedanjega predsednika dr. Beneša organiziral vso silno borbo v diplomaciji in s češkimi legijami tudi na vseh mogočih frontah za popolno osvobojenje vsega češkoslovaškega naroda, kar se mu je tudi v polni meri posrečilo. Ustvaril je samostojno, veliko, svobodno, demokratično in napredno Češkoslovaško Republiko, ki ga je zato tudi postavila za svojega prvega in dosmrtnega predsednika ter ga počastila z največjim naslovom «Osoboditelj».

Z Masarykom odhaja v večnost in iz naše srede velika osebnost filozofa — vladarja na res demokratičnem prestolu in eden največjih političnih mislecev našega časa. Vse Masarykovo življenje je bilo ena sama velika epopeja neustrašne in herojske borbe posameznika, ki je vse svoje življenje posvetil le svoji Domovini, svojemu narodu, toda tudi splošnim slovanskim in obče človeškim interesom, kadarkoli se je šlo za resnico in pravico, ki sta bili zanj vedno najvišji zakon.

Njegov vpliv na češkoslovaške politične stranke je bil tako velik, da so se skoro v vseh najvažnejših vprašanjih trezno, mirno in brez strastnosti sporazumele in tako odgnale s svojega državnega neba marsikateri grozeči temni oblak. Pa tudi v Jugoslaviji je bil njegov vpliv izredno močan. Veliko, pošteno in koristno je bilo vsako in vse delo, ki ga je Masaryk izvršil za svoj in za naš narod ter njuno skupno boljše bodočnost. Od samega začetka svojega delovanja veliki pokojnik ni nikdar opustil nobene priložnosti, da je, če je delal za češkoslovaški narod, istočasno delal tudi za nas Jugoslavlane. Zato opravičeno postavljamo v prve vrste največjih borcev za naše narodno osvobojenje in zedinjenje tudi velikega Masaryka, ki nam je bil in ostal ideal pravega Slovana, borca, voditelja, učitelja, modrijana, državnika in iskrenega rodoljuba.

Teško je biti človek! Kako težko pa je šele biti velik človek, kakor je bil Masaryk, nam kažejo nazorno njegovo življenje, delo, borbe, nauki in vsa njegova osebnost. Velikega Masaryka si homo postavili za najsvetlejši vzgled v vsem svojem bodočem delovanju in nehanju, v svojih užalostenih sreih pa mu homo ohranili večno ljubezen, najglobljo hvaležnost in spoštovanje ter najblažji spomin!

Včna slava in hvala Tomažu G. Masaryku, predsedniku Osoboditelju in ljubljenu «tatičku» vseh Slovanov!

DOMA IN NA TUJEM

Žalostna ugotovitev

V teh težkih trenutkih, ko klopi ves bratski češkoslovaški narod svojo glavo v najgloblji žalosti za očetom svoje svobode in republike dr. T. G. Masarykom, se dogajajo v beli Ljubljani stvari, ki vsemu našemu narodu ne delajo časti, temveč ga postavlja v zelo sramotno luč. Dočim so vsi narodi Evrope v zavesti dolžne pietete in v priznanje velikih človečanskih zaslug nesmrtnega pokojnika vidno pokazale svoje sočustvovanje ob nenadomestljivi izgubi češkoslovaškega naroda, so v beli Ljubljani, očitno dogovorjeno, vsi oni, ki se prištevajo v tabor samoslovenske JRZ in Katoliške akcije, ostali mrzli kot led in niti na eni njihovi hiši ni izobešena žalna zastava, čeprav leži veliki borec za češkoslovaško in tudi našo svobodo že tri dni na mrtvaškem odru. Takega ravnanja se prizadeji mračnjaški zakrknjenci lahko opravičeno sramujejo!

Slovensko železniško vprašanje

Vsa kraljeva družina, kraljica Marija, kralj Peter II. in kraljeviča Tomislav in Andrej, se je v ponedeljek vrnila z Bleda v Beograd.

Največji vojaški manevri, kar jih je v Jugoslaviji doslej sploh bilo, se bodo vršili te dni na ozemlju med Karlovcem — Metliko — Novim mestom — Kočevjem — Brodom na Kolpi in Ogulinom. Sodelovale bodo vse vrste vojaštva od pešcev in planincev preko artilerije, konjenice, motoriziranih oddelkov in tehničnih čet do letalcev. V borbo severne in južne armade, ki si stojita nasproti, bo poseglo nad 60.000 mož deloma aktivne, deloma rezervne vojske. Vrhovno vodstvo manevrov je v rokah armadnega generala in predsednika našega vrhovnega vojnega sveta Milovana Milovanovića, ki mu je dodeljena cela vrsta naših najboljših generalov. Manevrom bodo prisostvovali poleg množičnih predstavnikov tiska tudi načelniki glavnih generalnih štabov vseh zavezniških vojsk z večjimi delegacijami in pa vojaški predstavniki, ostalih evropskih držav. Glavne manevrske operacije bodo od 21. do 26. septembra.

Kot premijera v ljubljanskem gledališču bi se morala igrati znana Cankarjeva farsa «Pohujšanje v dolini Šentflorjanski», ki jo je pa oblast prepovedala.

Zopet tujei... Na svetovnem trgu celuloze je letos nastopila izredno ugodna konjunktura in so se cene dvignile za 100%. V Jugoslaviji imamo veliko tovarno za celulozo v Drvarju v Bosni, ki je sedaj v državni eksploataciji in ima že vso svojo proizvodnjo celuloze prodano za dve leti naprej. Ker pa je nastalo v proizvodnji umetne svile, umetnega bombaža in eksplozivnega materiala v oboroževalne svrhe veliko povpraševanje po celulozi, bodo pri nas baje že v kratkem zgradili Švedski velikan. In seveda pobrali tudi masne dobičke, ker smo mi sami prenemni za to...

Pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev, ki je v veljavi sedaj le pri nas v Sloveniji in pa v Dalmaciji, se bo v najkrajšem času s posebno ministrsko uredbo razširilo na vso državo. Tako je vsaj te dni obljubil minister za socialno politiko Cvetković...

Trboveljska premogokopna družba instalira v svojih rudniških podjetjih posebne naprave za izpiranje in čiščenje premoga, ki bodo preprečevale, da bi premogov zdrob in prah še nadalje onesnaževala Savo in njene pritoke. Te instalacije bodo dogotovljene v nekaj mesecih.

Teden «Rdečega križa» bo v Jugoslaviji od 19. do 25. septembra.

Strelski savez Jugoslavije je te dni v Beogradu z velikimi svečanostmi proslavil 50letnico svojega obstoja.

Finančno-pravni zastopniki iz vse države so imeli te dni ustanovni občni zbor svoje organizacije v Beogradu.

Po predhodnem razgovoru z dr. Mačkom in ostalimi voditelji hrvaškega dela Združene opozicije sta odpotovala za krajšo dobo na Češkoslovaško voditelja bivše SDS in KDK gg. Večeslav Vilder in dr. Hinko Krizman.

Na beograjski operi sta letos kot stalna člana zopet angažirana ga. Zlata Gjungjenac-Gavellova in g. Josip Rijavec.

Beograjski velesejem običe vsak dan povprečno po 16.000 oseb. V Beograd pa dopotuje iz notranjosti države vsak dan približno po 25.000 do 35.000 oseb.

Stavka mizarskih delavcev v Beogradu je bila te dni končana in je okrog 80 večjih mizarskih delavnic pristalo na podpis kolektivne pogodbe.

Precej močan potres so občutili v torek v Zagrebu in Sarajevu. Škoda, ki jo je potres povzročil, je znatna.

Kdo ve, kdo zna, noč temno razjasnit, ki tare duha... Tako nekako je zapel naš pesnik v davnih časih. Sarajevska režimska «Pravda» pravi v nekem svojem dopisu iz Beograda, da se «ne more nobena vlada zrušiti prej, dokler se ne ve že v naprej, kdo jo bo nasledil, s kakšnim programom in če dotični sploh uživa zaupanje obeh ustavnih činiteljev»...

Železniški promet v Bosni in Hercegovini je na progi Sarajevo—Dubrovnik skoro docela zastal, ker so tako proga, kakor tudi mostovi in ostale prometne naprave težko poškodovani od hournikov in silnega neurja, ki je divjalo nad tamkajšnjimi kraji v preteklih dneh. Na mnogih točkah so se odtrgala večja zemljišča in nasipi v dolžini po več sto metrov. Zaradi tega se je pripetila med postajama Raška Gorra in Drežnica tudi težka železniška nesreča.

Dalmatinski kmetje in vinogradniki so na nedavnem svojem zborovanju v Splitu sklenili, da skličejo v kratkem velik protesten shod, na katerem bodo zahtevali ukinitve vseh trošarin na vino. Preveč uspeha najbrže ne bodo imeli, ker so vinopivci še vedno med najzanesljivejšimi in najboljšimi vzdrževalci državnih, banovinskih in občinskih financ potom trošarine na zlahtno kapljico...

Zakaj ni kreditov? Znano je, da se pri nas dobi za vse mogoče in nemogoče, največkrat pa tudi za absolutno nepotrebne stvari vedno dovolj denarja, za življenjsko prepotrebne pa le redko kaka drobtinica. Sedaj beremo v hrvaških listih, da je bilo te dni v zagrebški bolnišnici za nalezljive boleznih restringirano število bolniških postelj zaradi pomanjkanja kreditov z 210 na 120, kar utegne postati prav fatalno v primeru kakršnekoli bolezenske epidemije...

Novi Sokolski dom v Sarajevu, ki je sploh eden največjih in najmodernejših sokolskih domov na svetu, bo svečano odprt 6. novembra t. l.

Dovoz našega grozdja na duše grozdje, ki je prvovrstno, pronajski trg je močno narasel. Nadajamo po ugodni ceni in skoro ne čutimo konkurence grškega in madžarskega pridelka.

Prva jugoslovaška filatelistična razstava je odprta v Beogradu. Priredila jo je Zveza jugoslovaških filatelističnih društev, v kateri je včlanjenih 26 društev s 1150 člani. Naval na razstavo je tako velik, da čakajo pred razstavnim poslopjem velike množice zbiralcev starih znamk po cele ure, da pridejo na vrsto. Tudi znamenje časa...

Razni turisti, v prvi vrsti pa Angleži, še vedno v velikih skupinah in množicah prihajajo na naš Jadran, čeprav je glavna sezona že zaključena.

Medsebojna katoliška ljubezen je prišla do značilnega izraza o priliki, ko so duhovniki Družbe Jezusove prevzeli v svoje roke vodstvo nadškofijskega dijaškega semenišča v Zagrebu. Dosedanji rektor dr. Barac in ravnatelj dr. Matic sta namreč v znak protesta odstopila...

Narodnosocijalistični kongres hitlerjevcev v Nürnbergu je zbral v tem mestu ogromno množico 950.000 nemških fašistov. Za dovoz teh množic je bilo potrebnih poleg neštetiht avtomobilov in drugih prevoznih sredstev tudi 1500 posebnih vlakov.

Angleške zavarovalnice nočejo z ozirom na neprestano ponavljanje se torpediranja trgovskih ladij v Sredozemskem morju s strani neznanih podmornic zavarovati nobenega ladijskega tovora več. Angleškimi bojnim ladjam se je baje posrečilo potopiti dve piratski podmornici, eno pa so ujele. V zvezi s tem se pričakujejo senzacionalna razkritja in usodne posledice...

Uporniški general Franco si je «nabavil» (njegov podpornik in vzdrževatelj je bil te dni zopet v Italiji!) štiri nove podmornice, ki strašijo med trgovskimi ladjami v Sredozemskem morju.

Belgijski ministrski predsednik se bo prostovoljno umaknil iz političnega življenja, čeprav sta mu tako narodna skupščina, kakor senat z ogromno večino izrekla zaupnico. V nekaterih drugih državah pa se nosilci oblasti in sedanjih vseprek osovraženih režimov nikakor nočejo spraviti v ropotarnico, čeprav je to najiskrenejša želja in pa neodoljiva potreba dotičnih narodov in držav. Eno pa je gotovo, da se s silo še nihče ni mogel dolgo držati na oblasti...

Japonci so svojo vojsko na severni kitajski fronti te dni okrepili z novimi četami, ki štejejo 250.000 mož. Na omenjenem bojišču se je že začela krvava bitka v največjem slogu. Japonska se tudi že vidno pripravlja na vojno s Sovjetsko Rusijo. Požar na Daljnem vzhodu torej narašča in so njegovi odsevi obsijali tudi že Evropo...

Japonski poveljnik značnega vojaškega oporišča na Formozi je izvršil samomor s harakirijem zaradi izredno velikih izgub japonskega vojnega letalstva, ki so jih Japonci doživeli s strani kitajske obrambe.

Velike protitalijanske demonstracije so bile prirejene v New Yorku pred italijanskim generalnim konzulatom. Demonstranti, po večini delavci, so zahtevali, da Italija takoj odpokliče svoje vojake iz Španije in da preneha s potapljanjem trgovskih ladij v Sredozemskem morju.

Tudi v Novem Sadu bodo zgradili nov mestni vodovod in izpeljali kanalizacijo, za kar bo mestna občina najela 25 milijonov dinarjev posojila.

"Slovenec" zopet pred sodiščem

Dne 15. t. m. se je vršila pred ljubljanskim okrožnim sodiščem razprava na tožbo, ki jo je vložil župnik pri Sv. Jakobu v Ljubljani g. Janko Barle proti odgovornemu uredniku "Slovenca" radi klevete.

Ko je namreč svoj čas nastala v javnosti polemika radi znanege Kocbekovega članka v "Domu in Svetu", je "Slovenec" nato priobčil članek, v katerem piše, da je jasno, da je g. Kocbek črpal svoje podatke iz takih katoliških dnevnikov, kakor je "Jutro" in da je v dokaz navajal pričevanja takih uglednih katolikov samih, ki bi njega lahko šteli med voditelje in da tu Kocbek navaja mnenja takih preudarnih duhovnikov, kakor so bili pri nas župnik in poslanec Barle, katehet in poslanec Paulič, župnik in minister Matica in še nekateri drugi. Tudi ti katoliki so se pred kratkim v najbolj rožnatih barvah gledali razmere, ki so se drugim zdele neznosne. Konec koncev — je pisal "Slovenec" — za nas ni mero-dajno mnenje kakega voditelja mlajše katoliške inteligence ali kakega preudarnega duhovnika ali kakih uglednih katolikov samih, ampak mnenje papeža, ki je že tudi napisal nekaj premišljevanj o Španiji.

G. župnik Barle se je čutil vsled tega članka žaljenega.

Po končani razpravi je predsednik senata objavil sodbo, da je urednik "Slovenca" kriv klevete po čl. 52 t. z. ter se obsoja na denarno globo 240 din odnosno 6 dni zapora, na povprečnino 500 din, odškodnino 500 din ter na objavo sodbe. Obtoženec zagovornik g. dr. Voršič je opravičeval "Slovenec" napad na g. župnika s tem, da je svojčas bil izvoljen v narodno skupščino za

poslanca, kar je slovenski narod obsojal.

Zastopnik župnika g. Barleta g. dr. Puc je na to zelo ostro reagiral, češ da se g. dr. Korošcu, ki je sodeloval toliko časa v diktaturi, to ne šteje v zlo, kar je znak, da imajo pri "Slovencu" dvojno mero. Kar se pa tiče obsojbe ljudstva, je znano, da je bil g. Barle izvoljen v svojem rojstnem kraju z veliko večino,

Ing. J. T.:

Kar boš s'jal, to boš žel!

Pravočasno obdelovanje zemlje za jesensko setev jamči, da setev pravočasno vzkljuje in da se okrepi, preden nastopita zima in mraz. Takojšnje plitko oranje zemlje po žetvi je zelo učinkovito sredstvo proti plevelu, zemlja se zrahlja in ostanki predsa-dežev hitreje razpadejo v humus. Vлага se ohrani v plitko izorani njivi, medtem ko izhlapeva iz požete in nepreorane njive, ki se v prepeki solunca močno osuši. Seme, posejano v izsušeno zemljo, izhaja slabo in počasi.

Da postane setev močna in zdrava, moramo sejati zdravo, dobro in izbrano (selekcijonirano) seme, dobro očiščeno in razkuženo. Setev s sejalnimi stroji prekaša še tako skrbno ročno setev. «Kakršna setev, takšna žetev.» «Dobra setev, dobra žetev!» V dobro setev spada dobro gnojenje. Mlado setev moramo zaloziti s potrebno hrano, sicer slabo prezimi. Ozimna žita zahtevajo v zemlji primerno zalogo apna. Hlevski gnoj, ki obogati zemljo s humusom, izkoriščajo ozimne slabše, kot okopavine. Zato gnojimo v pravilnem plodoredu s hlevskim gnojem okopavine,

tisti pa, ki so poskušali razbiti njegov shod v Šenčurju, niso bili narod, ampak le nahujskani in plačani demonstrantje, kakor smo jih videli tudi nedavno v Ljubljani. G. župnik sam pa je povdarjal, da je on tudi kot poslanec vedno nastopal za pomirjenje, za slogo in krščansko ljubezen, kar more potrditi vsa država.

Oba zastopnika sta priglasila pritožbo: zastopnik toženca radi obsojbe, zastopnik tožitelja pa radi prenizke kazni.

pa raztrosimo po posevu pomladi na «glavo».

V praksi se je pokazalo, da je nitrofoskal-II za lahko zemljo in nitrofos za težjo zemljo naj-prikladnejše gnojilo za ozimna žita. Razmerje hrane v teh gnojilih odgovarja popolnoma zahtevam vzhajajoče ozimne setve. Apneni dušik, ki se nahaja v nitrofoskolu in nitrofosu, ima svojstvo poboljšanja zemlje, ker vsebuje v 100 kg apnenega dušika 60 kg učinkovitega apna.

Apneni dušik tudi razkužuje in čisti zemljo od zalege raznih rastlinskih bolezni in škodljivcev, kot n. pr. zimске spore, peronosporc, plesni, sneti, razne ličinke, ogerce, drotarje, polže, bolhe in drugo.

Na zelo zaplevljena ozimna žita potrosimo 80—100 kg apnenega dušika 5—6 tednov po setvi. Apneni dušik trosimo «na glavo» na suhe poseve. S tem popolnoma zatremo plevel, žitu pa damo močno hrano za bujno rast in moč za prezimovanje.

Enakomerni in trajni gnojilni učinek, poboljšanje in pospeševanje zorenja zemlje, vsebina apna, razkuževanje in zdravljenje zemlje, so one prednosti apnenega dušika, ki ga delajo neobhodno potrebnega za gnojenje ozimnin!

Za grudo in dom DIHANJE OTROK

Otroke moramo že v zgodnji mladosti navajati na dihanje skozi nos in ne skozi usta. Le tako se bodo že zgodaj za življenje navadili na higijensko in nenevarno dihanje. Dihanje skozi usta je namreč zelo nevarno in škodljivo za človeško zdravje. Zrak na ta način hitreje in lažje prodira v pljuča ter nima dovolj časa, da bi se segrel. Dlačice v nosu pa filtrirajo zrak, mu od-

jemljejo prah ter druge škodljive sestavine, tako da prihaja zrak, vdihan skozi nos, že primerno segret in očiščen v pljuča. Zato naj starši pazijo na otroke, da tudi med spanjem nimajo odprtih ust.

BOLEZNI ŽOLČA

Med našim ljudstvom se vedno pogosteje slišijo tarnanja o bolezni žolča in žolčnih kamnih. Zdi se, kakor da ta bolezen prej-šnja desetletja ni bila tako zelo razširjena, kakor je danes. Bolezni žolča so težka in nevarna obolenja. Zdraviti jih mora zdravnik-strokovnjak in sicer zelo vestno. Za one, ki trpe zaradi žolčnih kamnov v žolčnem mehuru, je važno, da nikdar ne zavživajo nobenih mrzlih pijač ali jedi. Ne smejo piti mrzle vode ali morda celo jesti sladolede, ker bi to utegnulo katastrofalno vplivati na prebavne organe in srce.

KAKO GRE?

Veliki angleški pesnik lord Byron je na eno nogo šepal in je zaradi tega mnogo trpel. Če je le slutil, da se v družbi govori o njegovi telesni hibi, je docela pobe-snel. Ob neki priliki je lady Devonshire, ki je bila na eno oko slepa, povsem nedolžno vprašala pesnika:

«Kako gre, gospod lord?»

Ves besen ji je Byron odgovoril sarkastično:

«Točno tako, kakor vi vidite, lady!»

MED UMETNIKI

Komponist Auber ni nikdar posečal opernih premijer svojih takratnih tovarišev.

«Toda, zakaj?» — so ga nekoč vprašali znanci.

«Če je stvar slaba,» jim je odgovoril Auber, «se samo jezim, če jo gledam; če je pa dobra in če doživi uspeh, se jezim še bolj!»

VSE za šolo
VSE za pisarno
VSE za tehniko
v trgovinah

TELEFON 29-34
ŠELENBURGOVA ULICA 1
SV. PETRA CESTA 26

MIHELČIČ
L J U B L J A N A

Dovžan Ivan
dipl. krojačnica za dame in gospode
Ljubljana, Sv. Petra c. 81
Izvršuje vsa v stroko spadajoča dela po najnovejši modli in po na solidnejših cenah
Postrežba točna

OPTIK
J. GOLDSTEIN
POD TRANČO 1
priporoča po nizkih cenah prvovrstna očala, daljnogleda, tlakomere, toplo-mere, triedre itd.

Posvetovalnica za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitve;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Pleskarsko in slikarsko podjetje

**HLEBŠ
JAKOB**

družba z omejeno zavezo

Ljubljana

**Cankarjevo
nabrežje št. 21**

Telefon 30-70

Izvršuje vsa pleskarska, in škrkoslikarska dela po zmernih cenah.

Solidna izdelava. Za vsa izvršena dela jamčimo.

Najnovejši vzorci

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

MIHELČIČ IVAN - LJUBLJANA

BORŠNIKOV TRG ŠTEV. 1 ♦ TELEFON 27-04

Priporoča se za vsa v elektrotehnično stroko spadajoča dela in dobave

Pojasnili v strokovnih zadevah brezplačno. • Cene zmerno. Postrežba točna in solidna. • Zahtevajte reference. • Nočna služba za nujna popravila. • Kličite telefon 27-04.

Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Vse formalnosti, prijave in naprava načrtov za stranke za priklop na omrežje krajevnih elektraren izvršimo brez doplačil. Popravljamo vse električne aparate, motorje, likalnike itd. Dob vpljamo za instalacije in popravila prvovrstni material, kakor tudi svetila in žarnice.

Izprememba.

Stara mati se je končno odločila in si je dala ostriči lase povsem po fantovsko. Nekega dne je prišel k njej na obisk mali vnuček, jo precej časa zamišljeno ogledoval, nato pa ji je prepričevalno rekel:

«Veš kaj, stara mama, ti pa ne iz-gledaš več kot stara gospa!»

«Ali res?» je naglo vprašala stara mati, vidno vzradoščena, «kako pa iz-gledam, dragec moj?»

«Kakor star gospod!» se je odrezal vnuček.

Trajno kodranje samo Din 60.-

Izdelava garantirano dobra.

Frizerski salon

MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 24